

Міністерство освіти і науки України

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

До друку та в світ дозволяю
Проректор з науково-педагогічної
роботи та міжнародних зв'язків

Г.І. Тохтар

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до контрольної роботи з дисципліни
«Фінансовий менеджмент»
для студентів спеціальності 073 «Менеджмент»

Всі цитати, цифровий,
фактичний матеріал та
бібліографічні довідки
перевірені, напис одиниць
відповідає стандартам

Затверджено
методичною радою
університету
Протокол №
від

Укладач

О.І. Дмитрієва

Відповідальний за випуск

О.М. Криворучко

Харків ХНАДУ 2021

Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ
УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до контрольної роботи з дисципліни
«Фінансовий менеджмент»
для студентів спеціальності 073 «Менеджмент»

Харків ХНАДУ 2021

Міністерство освіти і науки України

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ
УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до контрольної роботи з дисципліни
«Фінансовий менеджмент»
для студентів спеціальності 073 «Менеджмент»

Затверджено
методичною радою
університету
Протокол №   від

Харків ХНАДУ 2021

Укладач: Дмитрієва О.І.

Кафедра менеджменту

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Дані "Методичні вказівки" призначені для студентів спеціальності 073 "Менеджмент" усіх форм навчання, які вивчають "Фінансовий менеджмент". Задача дисципліни – надання знань студентам з управління фінансами підприємств за умов ринкової економіки навичок щодо самостійного творчого мислення, прийняття оптимальних фінансових рішень, що забезпечують зростання прибутку та капіталу, стабілізацію діяльності підприємства, підвищення добробуту його працівників і власників.

Предметом вивчення дисципліни є принципи відтворення й ефективного використання грошових ресурсів підприємства з визначенням потрібного рівня сформованості у тих, хто навчається певної сукупності умінь і навичок.

Відповідно до кваліфікаційних вимог до професійного спрямування «Менеджмент організацій і адміністрування», основною *метою* викладання курсу «Фінансовий менеджмент» є формування у студентів сучасного економічного мислення та системи спеціальних знань у галузі управління фінансами підприємств, практичних навичок їх застосування у різних напрямках фінансової діяльності.

Вивчення дисципліни включає лекційний курс, практичні заняття та виконання контрольної роботи.

Атестування відбувається шляхом складання заліку.

Оформлення контрольної роботи здійснювати на окремих аркушах паперу формату А4 дотримуватися вимог ЕСКД.

На титульній сторінці вказати шифр (номер залікової книжки).

Роботу оформлювати охайно, не допускати виправлень та ін.

Виправлення та доробки за зауваженнями рецензента виконувати на додаткових сторінках (вкладках), помітки рецензента залишати в роботі. Виконану роботу представляють до деканату в обумовлені навчальним закладом строки. При отриманні задовільної рецензії робота допускається до захисту. Завдання контрольної роботи виконуються по індивідуальним варіантам. Вибір варіанту виконується по передостанній та останній цифрам номера залікової книжки студента.

ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ТА ВКАЗІВКИ ДО ЇЇ ВИКОНАННЯ

Для закріплення теоретичного матеріалу та формування у студентів знань з управління фінансами підприємств за умов ринкової економіки та навичок щодо самостійного творчого мислення, прийняття оптимальних фінансових рішень, що забезпечують зростання прибутку та капіталу, стабілізацію діяльності підприємства, підвищення добробуту його працівників і власників студенти виконують контрольну роботу. Вона складається з вступу, двох розділів: теоретичного питання та практичного завдання та висновку.

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

Теоретична частина передбачає виклад відповідей на два теоретичних питання курсу на основі рекомендованої літератури і електронних носіїв інформації.

Вибір запитань, що розглядаються в контрольній роботі, здійснюється за поданою таблицею. Варіанти запитань знаходяться на перетині передостанньої і останньої цифри номеру залікової книжки студента.

Таблиця 1 – Номера варіантів теоретичних запитань

Перед- остання цифра	Остання цифра номеру залікової книжки									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1	1,75	2,76	3,77	4,78	5,79	6,80	7,81	8,82	9,83	10,84
2	11,85	12,86	13,87	14,1	15,2	16,3	17,4	18,5	19,6	20,7
3	21,8	22,9	23,10	24,11	25,12	26,13	27,14	28,15	29,16	30,17
4	31,18	32,19	33,20	34,21	35,22	36,23	37,24	38,25	39,26	40,27
5	41,28	42,29	43,30	44,31	45,32	46,33	47,34	48,35	49,36	50,37
6	51,38	52,38	53,40	54,41	55,42	56,43	57,44	58,45	59,46	60,47
7	61,48	62,49	63,50	64,51	65,52	66,53	67,54	68,55	69,56	70,57
8	71,58	72,59	73,60	74,61	75,62	76,63	77,64	78,65	79,66	80,67
9	81,68	82,69	83,70	84,71	85,72	86,73	87,74	1,75	2,76	3,77
0	4,78	5,79	6,80	7,81	8,82	9,83	10,84	11,85	12,86	13,87

ПИТАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ:

1. Основні принципи фінансового менеджменту.
2. Система функцій фінансового менеджменту.
3. Основні функції фінансового менеджменту як керуючої системи.
4. Система забезпечення фінансового менеджменту.
5. Система організаційного забезпечення фінансового менеджменту, її сутність та зміст.
6. Система інформаційного забезпечення фінансового менеджменту, її сутність та зміст.
7. Системи та методи фінансового аналізу, їх сутність та особливості.
8. Системи та методи фінансового планування, їх сутність та особливості.
9. Методологічні принципи та етапи здійснення фінансового планування.
10. Системи внутрішнього фінансового контролю, їх сутність та особливості.
11. Концепція фінансового контролінгу, її зміст.
12. Поняття фінансової стратегії підприємства.
13. Місце фінансової стратегії в стратегічному управлінні підприємством.
14. Роль фінансової стратегії у забезпеченні розвитку підприємства та реалізації його фінансової філософії.
15. Поняття фінансового середовища підприємства та основні завдання його дослідження.
16. Формування стратегічних цілей фінансової діяльності підприємства.
17. Розроблення фінансової політики підприємства по окремих аспектах його фінансової діяльності.
18. Форми та порядок коригування програми стратегічного фінансового розвитку підприємства.
19. Сутність та завдання управління активами підприємствам.
20. Система основних показників для аналізу продуктивності, оборотності та рентабельності операційних активів.

21. Сутність та головне завдання управління оборотними активами підприємства.
22. Основні етапи процесу управління оборотними активами.
23. Управління запасами підприємства, його зміст та послідовність здійснення.
24. Управління поточною дебіторською заборгованістю підприємства, його зміст та послідовність здійснення.
25. Управління грошовими активами підприємства, його зміст та послідовність здійснення.
26. Управління фінансуванням оборотних активів підприємства.
27. Поняття чистого робочого капіталу.
28. Показники та методи аналізу стану фінансування оборотних активів підприємства.
29. Методи визначення потреби в загальному обсязі операційних активів підприємства.
30. Оптимізація структури джерел фінансування оборотних активів.
31. Баланс формування оборотних активів, його зміст і порядок складання.
32. Сутність та задачі управління капіталом підприємств.
33. Управління структурою капіталу на основі фінансового левериджу.
34. Управління формуванням власних фінансових ресурсів підприємства, його сутність, задачі та послідовність здійснення.
35. Управління формуванням прибутку на основі операційного левериджу.
36. Дивідендна політика підприємства, її сутність та типи.
37. Амортизаційна політика підприємства, її сутність та типи.
38. Управління емісією акцій, його сутність та послідовність здійснення.
39. Управління формуванням позикових фінансових ресурсів підприємства, його сутність, завдання та послідовність здійснення.
40. Показники та методи аналізу формування власних фінансових ресурсів підприємства.
41. Методи визначення загальної потреби підприємства у власних фінансових ресурсів.

42. Методи дослідження можливостей ефективного розміщення передбачуваної емісії акцій.

43. Управління залученням банківського кредиту, його зміст та порядок здійснення.

44. Управління фінансовим лізингом, його зміст і порядок здійснення.

45. Управління облігаційною позикою, його зміст та порядок здійснення.

46. Управління залученням товарного кредиту, його зміст та порядок здійснення.

47. Економічна сутність та класифікація інвестицій підприємств.

48. Показники та методи аналізу інвестиційної діяльності підприємства.

49. Інвестиційна політика підприємства, її сутність та типи.

50. Управління реальними інвестиціями підприємства, основні форми його здійснення.

51. Управління фінансовими інвестиціями підприємства, основні форми його здійснення.

52. Поняття портфеля фінансових інвестицій та класифікація його видів.

53. Формування портфеля фінансових інвестицій підприємства на основі сучасної портфельної теорії.

54. Види основних фінансових інструментів інвестування та характеристика їх інвестиційних якостей.

55. Сутність та завдання управління грошовими потоками підприємства.

56. Політика управління грошовими потоками, її сутність та типи.

57. Характеристика дефіцитного та надлишкового грошових потоків підприємства.

58. Методи ідентифікації обсягу та складу грошових потоків підприємства з операційної, інвестиційної та фінансової діяльності суб'єкта господарювання.

59. Поняття оптимізації грошових потоків підприємства.

60. Основні напрями оптимізації грошових потоків - збалансування обсягів, синхронізація окремих видів у часі.

61. Планування обсягів та структури грошових потоків підприємства, його види.

62. Система платіжних календарів підприємства, порядок їх розроблення та використання.

63. Економічна сутність та класифікація фінансових ризиків підприємств.

64. Ідентифікація окремих видів фінансових ризиків підприємства.

65. Політика управління фінансовими ризиками, її зміст та порядок розроблення.

66. Групування фінансових операцій підприємства за зонами ризику.

67. Методи оцінювання рівня вірогідності настання ризикової події та умови їх застосування.

68. Методи лімітування концентрації ризику в фінансовій діяльності підприємств та об'єднань.

69. Система фінансових нормативів, що забезпечує лімітування ризику.

70. Основні умови страхування фінансових ризиків та їх відображення у договорі страхування.

71. Формування загального портфеля ідентифікованих систематичних та несистематичних ризиків підприємства.

72. Первісне оцінювання рівня фінансових ризиків.

73. Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків, можливості та умови їх застосування.

74. Методи запобігання ризикам, критерії їх вибору.

75. Зовнішнє страхування фінансових ризиків, його види та форми.

76. Економічна сутність та класифікація фінансових криз підприємств та об'єднань.

77. Сутність та завдання антикризового фінансового управління підприємством.

78. Діагностика фінансової кризи підприємства, її сутність та завдання.

79. Система методів та показників експрес-діагностики фінансової кризи.

80. Система внутрішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства.

81. Оперативний механізм фінансової стабілізації, спрямований на усунення неплатоспроможності, його метода та інструменти.

82. Тактичний та стратегічний механізми фінансової стабілізації.

83. Система зовнішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства.

84. Реорганізація підприємств, її основні форми та фінансові умови здійснення.

85. Система фундаментальної діагностики фінансової кризи.

86. Реструктуризація заборгованості підприємства, її основні форми та умови здійснення.

87. Поняття санації підприємства.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Практична частина передбачає вирішення практичних завдань на основі законодавчих актів України, рекомендованої літератури і електронних носіїв інформації.

Відповідь повинна містити розрахунки з використанням аналітичних таблиць, економічно обґрунтовані висновки, які формулюються після кожної таблиці та загальний висновок.

ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

На основі балансу необхідно виконати аналіз майнового стану підприємства за допомогою горизонтального і вертикального аналізу.

Інформаційною базою для оцінки майнового стану підприємства є форма № 1 «Баланс». Студент може виконувати контрольну роботу на основі фінансової звітності реального підприємства або використати інформаційний матеріал, наданий на кафедрі. Обраний варіант вихідних даних студент повинен погодити й затвердити у викладача.

Порядок виконання

Майновий стан підприємства характеризується складом, розміщенням, структурою та динамікою активів (майна) і пасивів (власного капіталу і зобов'язань). Інформація про наявні у підприємства ресурси та прийняті ним зобов'язання наведена в балансі.

Аналіз майнового стану підприємства проводиться за допомогою скороченого аналітичного балансу (табл. 2, 3), який утворюється з вихідного балансу шляхом об'єднання в окремі групи однорідних за своїм складом та економічним змістом статей.

Таблиця 2 – Аналіз майна підприємства¹ (станом на кінець року)

Види активів (майна)	Порядок розрахунку за даними балансу (рядки)	р. ² (минулий)		р. ² (звітний)		Зміни (+,-)		
		сума, тис. грн.	у % до під- сумку	сума, тис. грн.	у % до під- сумку	суми, тис. грн.	питомої ваги, проц. пунктів	у % до _____ р. (минулий)
1	2	3	4	5	6	7=5-3	8=6-4	9=7/3×100
Майно - всього	280		100		100		-	
1. Необоротні активи	80							
1.1 Основні засоби	30							
2 Оборотні активи	260							
2.1 Оборотні виробничі фонди	сума із 100 по 120							
2.1.1. Виробничі запаси	100							
2.2. Фонди обігу	сума із 130 по 250 (без 161, 162)							
2.2.1. Готова продукція і товари	130+140							
2.2.2. Поточна дебіторська заборгованість	сума із 150 по 210 (без 161,162)							
2.2.3. Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	сума із 220 по 240							
2.2.4. Інші оборотні активи	250							
3. Витрати майбутніх періодів	270							

Таблиця 3 – Аналіз капіталу підприємства (станом на кінець року)

Види пасивів (капіталу)	Порядок розрахунку за даними балансу (рядки)	р. ² (минулий)		р. ² (звітний)		Зміни (+,-)		
		сума, тис. грн.	у % до під- сумку	сума, тис. грн.	у % до під- сумку	суми, тис. грн.	питомої ваги, проц. пунктів	у % до _____ р. (минулий)
		3	4	5	6	7=5-3	8=6-4	9=7/3×100
1	2	3	4	5	6	7=5-3	8=6-4	9=7/3×100
Капітал – всього	640		100		100			
1. Власний капітал	380							
1.1. Статутний капітал	300							
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2. Зобов'язання	430+480+ +620							
2.1. Забезпечення наступних витрат і платежів	430							
2.2. Довгострокові зобов'язання	480							
2.3. Поточні зобов'язання	620							
2.3.1. Кредиторська заборгованість	сума із 520 по 600							
3. Доходи майбутніх періодів	630							

Примітки:

1. Тут і в наступних таблицях наводиться назва конкретного підприємства.
2. Тут і в наступних таблицях вказуються конкретні роки (без слів минулий, звітний).

Аналіз скороченого аналітичного балансу поділяється на горизонтальний і вертикальний. В таблицях 1 і 2 графи 3, 5, 7, 9 відносяться до горизонтального, а графи 4, 6, 8 – вертикального аналізу балансу. Горизонтальний аналіз визначає абсолютні й відносні зміни величин окремих видів активів і пасивів за звітний період, а також у динаміці за ряд років. Вертикальний аналіз передбачає вивчення структури активу й пасиву балансу.

Аналіз структури активу й пасиву балансу доповнюється системою структурних показників (табл. 4), які визначаються за даними таблиць 1 та 2.

Таблиця 4 – Показники структури активу й пасиву балансу підприємства (станом на кінець року), %

Показники	_____ р. (минулий)	_____ р. (звітний)	Відхилення (+,-) _____ р. (звітний) від _____ р. (минулий)
1	2	3	4=3-2
Структура активу – питома вага:			
необоротних активів у майні			
оборотних активів у майні			
оборотних виробничих фондів в оборотних активах			
фондів обігу в оборотних активах			
поточної дебіторської заборгованості у майні			
поточної дебіторської заборгованості в оборотних активах			
грошових коштів і поточних фінансових інвестицій у майні			
грошових коштів і поточних фінансових інвестицій в оборотних активах			
Структура пасиву – питома вага:			
власного капіталу в загальному капіталі			
зобов'язань в загальному капіталі			

Продовження табл. 4

1	2	3	4
довгострокових зобов'язань у зобов'язаннях			
поточних зобов'язань у зобов'язаннях			
кредиторської заборгованості у загальному капіталі			
кредиторської заборгованості у зобов'язаннях			

Крім того, для оцінки майнового стану підприємства з точки зору характеристики стану і руху основних засобів використовуються наступні показники:

1. Коефіцієнт зносу основних засобів, % (за даними балансу):

$$K_{\text{зн}} = \frac{\text{знос основних засобів} \cdot 100}{\text{первісна вартість основних засобів}}, \quad (1)$$

2. Коефіцієнт придатності основних засобів, %:

$$K_{\text{пр}} = 100 - K_{\text{зн}}, \quad (2)$$

Наведені показники можуть визначатися станом на початок кінець року і в середньому за рік.

Показники стану і руху основних засобів наводяться в табл. 5.

Таблиця 5 – Показники оцінки майнового стану підприємства, %

Показники	_____ р.	_____ р.	Відхилення (+,-)
	(минулий)	(звітний)	_____ р. (звітний) від _____ р. (минулий)
1	2	3	4=3-2
Коефіцієнт зносу основних засобів			
Коефіцієнт придатності основних засобів			

Аналіз складу, структури і динаміки активів, власного капіталу і зобов'язань закінчується висновками, в яких зазначаються позитивні й негативні зміни у майновому стані підприємства. Основними позитивними тенденціями слід вважати:

- збільшення загальної вартісної оцінки активів, що свідчить про нарощування майнового потенціалу підприємства;

- збільшення абсолютної величини власного капіталу, зростання його питомої ваги в структурі пасивів;

- рівновага між кредиторською та дебіторською заборгованістю, скорочення сум заборгованості в динаміці;

- збільшення сум грошових коштів та їх еквівалентів (як високоліквідних активів), зростання їхньої питомої ваги в структурі майна і оборотних активів;

- відсутність сум або їх зменшення по так званих "негативних" статтях балансу: непокритий збиток; резерв сумнівних боргів по дебіторській заборгованості за товари, роботи і послуги; довгострокові й короткострокові кредити банку (в частині кредитів, що не погашені в строк);

- зменшення коефіцієнта зносу основних засобів (відповідно збільшення коефіцієнта придатності), що вказує на поліпшення функціонального стану основних засобів.

Протилежні до наведених ознак вважаються негативними.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бернстайн Л.А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация / пер. с англ. И.И. Елисеева. М.: Финансы и статистика, 2003. 624 с.
2. Бланк И.А. Энциклопедия финансового менеджмента. Концептуальные основы финансового менеджмента. К.: Эльга: Ника-Центр, 2003. Т.1. 448 с.
3. Бланк И.А. Энциклопедия финансового менеджмента. Управление активами и капиталом предприятия. К.: Эльга: Ника-Центр, 2003. Т.2. 446 с.
4. Бланк И.А. Энциклопедия финансового менеджмента. Управление инвестициями предприятия. К.: Эльга: Ника-Центр, 2003. Т.3. 469 с.
5. Бланк И.А. Энциклопедия финансового менеджмента. Управление финансовой стабилизацией предприятия. К.: Эльга: Ника-Центр, 2003. Т.4. 483 с.
6. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс. К.: Ника-Центр, Эльга, 2001. 528 с.
7. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / Александрова та ін.; за ред. проф. Г.Г. Кірейцева. Київ: ЦУЛ, 2002. 496 с.
8. Ситник Л.С. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 352 с.
9. Практикум по финансовому менеджменту. Учебно-деловые ситуации, задачи и решения: выставочные материалы / Е. С. Стоянова и др.; Под ред. Е.С. Стояновой; 3-е изд., доп. и перераб. М.: Перспектива, 2000. 139 с.
10. Овсийчук М.Ф., Сидельникова Л.Б. Методы инвестирования капитала. М.: БУКВИЦА, 1996. 128 с.
11. Бочаров В.В. Финансовый менеджмент. СПб.: Питер, 2007. 192 с.

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до контрольної роботи з дисципліни
«Фінансовий менеджмент»
для студентів спеціальності 073 «Менеджмент»

Укладач: Дмитрієва Оксана Іллівна

Відповідальний за випуск *О.М. Криворучко*

Редактор

Комп'ютерна верстка